

INNSPILL TIL KULTURMELDINGEN.

INNLEDNING

På innspillsmøte om kunstnermeldingen tirsdag 3. mai ønsket kulturministeren velkommen med å slagordet «Kunstnere er også arbeidsfolk». Vi i Norske Filmregissører fokuserte på det samme på rundebordet møtet og gjør det samme her. God kunstnerøkonomi er selve byggesteinen for et rikt kulturliv og vi ønsker å oppfordre regjeringen til å fortsette å etablere kunstner allianser for flere fagfelt. Vi ser allerede gode resultater fra andre kunstfelt og skal filmkunsten fortsette å levere slik den har gjort det siste året, med Oscar nominasjoner og priser i Cannes, så må det vernes om film som kunstform og styrke levevilkårene for aktive, banebrytende og fremgangsrike filmskaperne. I dag ofrer disse filmskaperne store deler av sin sosiale sikkerhet for å skildre et mangfold av historier fra hele Norge i dag. Det oppleves som svært krevende å forholde seg til NAV som kunstner i forhold til viktige trygdeytelser som arbeidsledighetstrygd og foreldrepermisjon. Vi mener at en filmallianse som er bygget opp for og med filmskaperne vil kunne supplere og NAV og bidra med noe av den sosiale tryggheten som er en selvfølge for andre yrkesgrupper.

OM FILMALLIANSEN

Norske Filmregissører og Norsk filmforbund ønsker å opprette en Filmallianse for norske filmskaperne. En filmallianse vil gi filmskaperne fast tilhørighet, kontinuitet og inntekt i periodene mellom midlertidige prosjektansettelser. Det vil også øke kvalitet, effektivitet og mangfold innen filmfeltet og tilrettelegge for bærekraftige kunstnerkarrierer innen film. Filmalliansen vil være, som Skuespiller- og dansealliansen (SKUDA), et supplement til allerede eksisterende ordninger og en god erstatning for arbeidsledighetstrygd.

Vi mener at de siste årenes utredninger og politiske fokus på kunstnernes levekår, sammen med budskapet i stortingsmeldingen «*Kulturens Kraft*» - om det uforløste og store potensialet innen kunstfeltet - at det er på høy tid å etablere tilsvarende allianse for flere felt.

Vi vil i dette notatet gjøre rede for hvordan Filmalliansen kan løses i praksis for filmfeltet.

MÅLSETTING

Kulturdepartementet viser i St.meld 8 (2018-2019) *Kulturens kraft* til at de ønsker å gjennomgå rammevilkår og ordninger for gründerar og sjølvstendig næringsdrivande for å sikre dei sosiale rettane deira, redusere skjemaveldet og sørge for kompetanse innan entreprenørskap og forretningsdrift.

Departementet skriver videre at de ønsker å vidareutvikle bransjen og støtteapparatet rundt utøvande og skapande kunstnarar og gjennom dette medverke til at kunst og kultur frå Noreg når eit større publikum, nasjonalt og internasjonalt, de vil evaluere igangsette tiltak for kulturell og kreativ næring, og vurdere nye verkemiddel, og de ønsker å utvikle målrette ordningar som gir fleire ein sjanse til å

realisere det kunstnariske talentet sitt der dei bur, og samtidig medverke til auka verdiskaping og fleire arbeidsplassar i kunst- og kultursektoren regionalt.

Det overordnede målet for en norsk Filmallianse er å bidra til å oppfylle hele denne målsettingen. Filmalliansen er en målrettet ordning som gir flere anledning til å realisere sitt kunstnerskap og skape merverdi i form av flere arbeidsplasser for andre kunstnergrupper. Resultatet er filmverk som har økonomisk og kulturell verdi i samfunnet, nasjonalt og internasjonalt. Alliansen vil styrke selvstendig næringsdrivende ved å tilby gode sosiale rettigheter, samt fange opp og legge til rette for bærekraftige kunstnerskap. Gode kunstneriske vilkår og prosesser, hvor kunstnere sammen får tid til utvikling, fremfor å sitte alene med et skjemavelde av søknader, vil gi liv til unike, originale prosjekter på et høyt nivå. Det er mangel på et nasjonalt samlingspunkt for de skapende kreftene innen film, både fysisk i form av tilgang på prøverom og ressurser, men også kollegialt og kreativt. Dette kan i stor grad foregå digitalt og vil sørge for bred regional dekning. Stabiliteten som en Filmallianse bidrar til, vil sikre den kunstneriske kvaliteten, muliggjøre innovative prosjekter og bidra til økt likestilling og mangfold.

MÅLGRUPPE

Målgruppen for stipendiet er spesifisert som følger:

- Filmskapere som hovedsakelig bor og virker i Norge.
- Filmskapere som er etablerte og som har holdt høy aktivitet over tid.

Med filmskapere i denne prosjektbeskrivelsen mener vi regissører, manusforfattere, fotografer, klippere og scenografer/produksjonsdesignere som arbeider innen alle sjangere og formater uavhengig av plattform. Disse omtales under samlebetegnelsen «filmskapere». Alle fagfeltene har en viktig funksjon i konseptutvikling og i utviklingen av filmprosjekter. Et filmkonsept består av visuelt materiale i form av piloter og referanser, og gjerne fysiske, stofflige og sanselige elementer, i tillegg til omfattende skriftlig materiale. Sammen utfyller disse fagfunksjonene hverandre og sørger for høy kvalitet og fremdrift i prosjekter.

MANGFOLD OG KJØNNBALANSE

Filmalliansen ønsker å styrke kompetansen og inkludere filmskapere med flerkulturell bakgrunn. Ethvert felt har strukturer som både ekskluderer og inkluderer. Dette vil Filmalliansen være seg bevisst. Derfor vil det kvoterer inn et bestemt antall flerkulturelle filmskapere i ordningen. Dette antallet vil sees i relasjon til det totale antall ordningen vil omfatte. En slik kvotering må også inkludere filmskapere fra våre nasjonale minoriteter/samiske språkområder. I tillegg skal det være kjønnsbalanse blant de ansatte filmskaperne. Disse virkemidlene er aktive og relevante tiltak i arbeidet med å slette klasseperspektivet i vår bransje. Per i dag er det mere krevende å jobbe seg opp i bransjen for en filmskaper uten en bakgrunn som er eksponert for kultur som arbeid, eller en viss form for økonomisk trygghet. Disse stemmene skal bygges opp og inkluderes, dette er viktig for bransjen og samfunnet generelt.

HVORFOR TRENGER VI EN FILMALLIANSE NÅ?

Filmskaperne er og har alltid vært gründere, entreprenører og jobbet med innovasjon. Deres opprinnelige ideer, som senere blir til kortfilmer, spillefilmer, dokumentarer, TV-serier og animasjonsfilmer skaper store verdier som utnyttes over lang tid på tvers av flere fagfelt. Essensen i yrket er å virkeliggjøre kunstneriske prosjekter som skaper arbeidsplasser og genererer inntekter til filmens stab, skuespillere, produsenter, distributører og filmformidlere, samt gir formende, underholdene og viktige opplevelser til publikum. Men – det er svært krevende å leve av å være filmskaper og sørge for kontinuitet og progresjon i yrket over tid.

Film- og tv-bransjen er både en kommersiell industri og et kunstfelt. Industrien sysselsetter mange og en god del fagfunksjoner innen dette feltet tjener godt og har kontinuitet i arbeidskarrieren, men så og si alle er likevel frilansere og midlertidig ansatte. De fagområdene som er representert i vår målgruppe er skapende premissleverandører og ikke de som ansettes hyppigst, eller tjener mest. Alle lever fra prosjekt til prosjekt, selv de mest erfarne og «suksessrike». Fast ansettelse i et produksjonsselskap som filmskaper er svært sjelden.

En av de viktigste årsakene til dette, er at filmskaperne investerer en stor mengde ubetalt egentid og innsats som selvstendig næringsdrivende i søknadsprosesser, manusskriving og utvikling som går tapt/ikke kompenseres for. I store deler av utviklingsfasen er det verken oppdragsgiver, arbeidsgiver eller tilskudd til arbeidet. Hvis støtten kommer er det heller ikke rom for å betale tilbake for investeringene/innsatsen filmskaperne allerede har lagt inn. I tillegg har filmskaperne i Norge sjelden store inntekter fra tidligere verk i distribusjon som kan bidra til inntekter mens de er i nye utviklingsfaser. Mange filmskaperne er derfor nødt til å ta andre jobber, utenfor sitt yrke, mens de venter på relevante oppdrag. Dette er en unødvendig sløsing med unik kompetanse, både for samfunnet som har investert i utdanning og for publikum som stadig blir større og ønsker mere innhold. Filmskaperne som har brukt mange år på å bygge opp sin kompetanse får også unødvendige hull i både erfaring, inntekt og opptjening av sosiale rettigheter. Denne utfordringen løses effektivt av en Filmallianse.

Det har aldri vært så høy produksjon av norsk innhold som det er nå og produksjonene møter både et nasjonalt og et internasjonalt publikum. Dette har ført til at kvaliteten, kvantiteten og synligheten til norsk film og TV har eksplodert de siste fem årene. Det er ikke tilfeldig at det er akkurat i år vi har fått de to historiske Oscar nominasjonene til Joachim Trier og Eskil Vogt for Verdens Verste Menneske. Det er rett og slett nå det skjer - og med en oppstart av Filmalliansen så har regjeringen en mulighet til å bygge på bransjens momentum og gjøre en stor forskjell. Filmalliansen vil sørge for en bærekraftig utvikling som legger til rette for at de mest innovative filmkunstnerne vi har i landet får gode forutsetninger til å stå i yrket sitt over tid og stadig øke profesjonaliteten og mangfoldet av norske historier.

GJENNOMFØRING

STRUKTUR PÅ FILMALLIANSEN

I praksis blir den aktuelle filmskaperen ansatt i Filmalliansen for en periode på to år, med lønn og sosiale goder. Lønnen legges på et nivå mellom offentlige ytelser og en gjennomsnittsinntekt for filmskapere. Filmskaperen tar permisjon fra sin ansettelse i Filmalliansen hver gang personen har inntekt fra en annen jobb. Erfaringene fra lignende allianser er at det blir tatt ut i ca. 40% lønn i året fra alliansen.

Ansettelseskontrakten på to år forlenges løpende med den tiden personen jobber utenfor alliansen. Det lønner seg med andre ord å arbeide utenfor alliansen, da forlenges «tidskontoen».

En Filmallianse sikrer lønn og sosiale ytelser til de ansatte og gir dermed trygghet og kollegial tilhørighet. Alliansen vil ta ansvar for relevant kompetanseheving, workshops, mentorprogram, nettverksbygging og andre faglige aktiviteter.

Filmalliansen vil være en ordning som både verner om det skapende mennesket, og legger til rette for utforskning og samarbeid, som videre fører til en filmindustri som kan levere mer nyskapende produksjoner av høy kvalitet.

Vi ser frem til videre dialog!

Mvh

Norske filmregissører ved Gunhild Enger